

A szerkesztő lakása:

Rimaszombat, Pötér Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés

Bélyegtelen levelet nem fogadunk el.

Kéziratot nem adunk vissza.

Az előfizetés díja

Egész évre . . . . . 8 korona
Fél évre . . . . . 4 korona
Negyedévre . . . . . 2 korona

Tanítóknak egész évre 4 kor.
fél évre 2 kor.
Egyes szám ára 20 fillér

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

Kiadó hivatal:

Rimaszombat, Pokorági-utca 1. szám a. a könyvnyomdában. — Ide intézendők a kiadóhivatalt illető előfizetés, hirdetés, nyiltér és egyéb felszólalások.

A hirdetés díja

Egy háromhasábos petitor terfoglata . . . . . 12 fillér.
Bélyegdíj minden beiktatás után . . . . . 60 fillér.

Nyiltér:

Egy sor . . . . . 40 fillér.

Előfizetést elfogad a „Gömör-Kishont” kiadóhivatala, nemkülönbén minden hazai postahivatal, az előfizetés legezélszerűben posta-utalvány útján eszközölhető. — Hirdetést csak a kiadóhivatal vesz fel.

A vármegye méltósága.

Tehát ez a féltve őrzött nagy kincs meg volna mentve. Egy ezüst alabárdos, paszomántos bundába bujtatott léhűtő, a ki naphosszat ott sétál majd a palota előtt és szajkómódra bemagolt mondókákkal fogja üdvözölni a tekintetes vármegye nagyságos urait: ez a cifra hajdu reprezentálja a vármegye méltóságát; így mondták ezt a megyegyűlésen.

Vagy hatszáz esztendeje, hogy Gömör-Kishontmegye fennáll, s ime, most jönnek csak rá, hogy hat évszázad alatt mindig fogyatékos volt a vármegye méltósága, mert ahhoz egy székházi portás is szükségeltetik. Hat most már megvan, fel van találva a vármegye méltósága; igazi milleniumi alkotás. Kár is lett volna megtagadni ezt az olesó nagylelkűséget, mikor az egész méltóság mindössze is csak valami négyszáz forintba kerül — esztendőnként. — Igaz, hogy ez a négyszáz forint még nincsen meg, de hiszen elegendő is, ha a portás megvan.

Nem tetszett ugyan a dolog senkinek, mert a nagy alkotást indítványozó felszólalásra egyetlen árva helyesítő szó sem hangzott el, de azért megszavazta mindenki. Ki fog „kelletlenkedni” egy portási állás miatt! S a nagy esendőségben, mely a teremben uralkodott, keresztülsuhant valami lehellet; egy lassu memento, mintha azt sugogta volna: ime itt *dologtalan* naplopókat fizetnek, tartanak négyszáz forinttal, a mikor a munkás emberek ezrei vándorolnak ki idegen világba ebből a hazából, a melyik nem tud nekik *dolgot* adni. Csakugyan ugy áll a dolog; itt könnyebben lehet fizetést kapni mint munkát. — Ez a vármegye ugynevezett méltóságának egyik bibije.

A másik meg az, hogy a fogalmak egy sajátos összezavarása az, mikor azt mondják, hogy a vármegye méltóságához tartozik, hogy parádés portása legyen. Tudunkkal ez a portás csak egy cifra haszonlatanság, egy felesleges eziczoma, a melyik tetszetősebbé teszi az intézménynek külsejét, de belső értéke, haszna semmi sincs. Olyanforma, mint mikor a vén lány kendőzi a ránczos arcát.

Igen, van a vármegyének méltósága, de az

T Á R C Z A.

Nagymama regénye.

Irta: MARISKA.

„Ő miért oly későn. . .”

Istenem, hát elmondjam? bevalljam azt a gyengeséget most, mikor leendő első unokám parányi eziczomáin dolgozom? De hát nem fognak kinevetni érte, mint a hogy én kinevettem magamat akkor?

Pedig az az én nevetésem nem volt keserűség nélkül való és mégis most úgy örülök, hogy akkor nevetni tudtam!!

Ugy szólván a zárdából adtak férjhez, s férjem nagyon idős volt hozzám, — még sem mondhatom, hogy boldogtalan lettem volna mellette, gyöngéden bánt velem és én igazán megsirattam, igazán meggyászoltam, mikor három éves házasság után meghalt. Ugy fájt, hogy szegény kis leányom árván maradt, hogy egyetlen gyermekemnek nem lesz atyja, aki pártfogolja, védje szeresse, mint én szerettem.

És én kimondhatatlanul szerettem a kis Bébét, a szegény kicsike gyenge volt és beteges, nagyon nagy szüksége volt az anyai szeretetre. Nehezen neveltem fel, úgy kellett megküzdenem érte, de megsegített az Isten. Bébé végre megerősödött s végtelen boldogságomra szépen kezdett fejlődni testben és lélekben.

De hogy vehettem volna én észre e küzdelmes, aggodalmas évek alatt, hogy a gyermekszobán kívül (mely annyiszor volt betegszoba is) egy világ létezik, egy világ, melyben emberek élnek, melyben talán nekem is helyem volna, élet, mely egyebet is nyújt, mint apró anyai örömeket és nagyanyai aggodalmakat?!

De Bébé egészségére, bár hál' Istennek majdnem felesleges volt, nagyon vigyáztunk s ezért mindig, a mindig lehetett, távol voltunk a fővárostól s az őszi rendezésen egy kisebb balatonparti fűrdőhelyen töltöttük, hol

egészen másban keresendő. Fiainak hazaszeretében, műveltségében, erkölcsi életüknek tisztaságában. Ezek adják meg a vármegyének méltóságát. S ha mint testületet bíráljuk, akkor a vármegye méltóságát az képezi, ha a szolgálatára vállalkozó tisztikar munkás, becsületes igyekezettel végzi hivatalos teendőit; ha a megyében a közművelődés felvirágzik, az utak jó karban vannak, a közegészségügy rendezve van, az igazságszolgáltatás kifogástalan, a közbiztonság tűrhető, és a közvagyon tisztán, becsületesen kezelik. Ez volna szerintünk a megye méltósága; de a megye legjobbainak tisztos gyűlekezetében — szomorúan konstatáljuk — nem akadt egyetlen ember, a ki tiltakozott volna az ellen, hogy a megye méltóságát és a székházi portást egymással okozati összefüggésbe hozzák.

Tévedés van itt, még pedig nem kiesiny. A megye méltósága kívánja, hogy portása legyen? Hát azt nem kívánja-e a megye méltósága, hogy a közügyek tisztos komolysággal, higgadtan, igazságosan ítéltesse meg? Pedig ott, a zöld asztal mellett az egész megyét érdeklő panamákat lepelleznek le, s egy város egész adminisztrációját állítják pellengérré és a fegyelmi ügyek egész sorozatával ijesztgetik a vármegye tisztikarának egy jókora részét; — ez is a megye méltóságához tartozik?

Herkules ugy tisztította ki Augias király istállóját, hogy az Alpheus és Peneus folyót vezette belé. Tessék csak bevezetni közéletünkbe is az önzetlenség és igazságosság két folyamát, s az is tiszta lesz egyetlen nap alatt, mint az Augias istállója. Hanem a ki erre vállalkozik, az olyan is legyen mint Herkules: törzsének minden hajtásánál hatalmasabb. A modern Herkulesnek még azzal is különbönie kell lennie, hogy erejének nemesak karjaiban, de szívének tisztaságában s gondolkodásának nemességében kell állania.

Ha ezt megláthatjuk, mi leszünk az első, kik sietünk üdvözölni a felkelő napot; addig azonban csak mosolygunk a nagyságos Herkulesek paszomántos alkotásain, mégha cifra liberriákban sétálgatnak is ez alkotások a ezimeres megyeház előtt, sőt mégha éreztáblát akasztanak

esinos kis villánk van. Ilyenkor velünk jött unokaöcsém is, kivel Bébé igen jól eludta tölteni az időt s nekem sok örömet tett a két gyermekben.

Azon a kedves, esendes helyen ott a Balaton partján ismerkedtem meg vele egyik őszi. Szomszédunk lett, megvette a mellettünk levő villát s ott élt ő is visszavonultan, mint mi, egyedül, könyveinek s a vadászatkak és sokat vesződtött kertjével, a mit én is megtettem s ez a közös foglalkozás ismerkedtetett meg bennünket, majd később meg is látogatott s nemsokára mindennap összejöttünk a mit elkerülni szinte lehetetlen is lett volna oly közeli szomszédság mellett.

Harmos Sándor élete delén állott, bár Bébé és Loránt őt valami nagyon öreg bácsinak képzelhették, mivel már szürkülni és kopaszodni kezdett, de alakja annyira férfias, erős és inponáló volt, hogy mellette a sétányon máskáló fiatal gigerlik valóságosan szánalmas képet nyújtottak. És az az erős férfi oly gyengéd tudott lenni, ha velem beszélt, oly bizalomgerjesztő a társalgása, hogy rövid idő alatt rajon vettem észre magam, hogy üres a világ, ha nincs közelemben, s ő az én első, egyetlen barátom.

Órákig elstáztunk a Balaton-parton, míg Bébé és Loránt a part mentén esónakáztak vagy horgaszak, s e hosszú séták alatt elmondtam sokszor életemet egész semmitmondóságában, s míg annyiszor elmondtam s ő annyi szánalommal hallgatta, kezdtem rájönni, kezdtem azt képzelni, hogy én megvoltam rövidítve s hogy az élet még tartozik nekem kárptalással, s hogy jogom van keresni, elfogadni a boldogságot, a mi kínálkozik.

Es azon a feledhetetlen őszi átadtam magam ennek az édes boldogságnak. — Volt valaki, kinek minden tekintete kimondhatatlan rokonszenvvel nyugodott rajtam, kinek talán elfoglaltam gondolatait, ki ezer jölöső figyelemmel vett körül, ki velem először érezte azt a lovagias védő felényt és meghódolást, a mi oly végtelenül jól esik az asszonynak a férfitől.

is a nyakába és ráírják a gyöngébbek kedvéért hogy ime így néz ki a „vármegye méltósága.”

Vármegyei rendkívüli közgyűlés. A vármegyei bizottság által folyó évi október hó 26—27-ik napjain tartott rendes őszi közgyűlés határozata értelmében a köztanácskozás tárgyát képező sürgős természetű közügyek elintézése végett szükséges **vármegyei rendkívüli közgyűlés határidejűl a f. évi november hó 6-ik** és esetleg következő napjának délelőtt 9 órája Rimaszombat városába tüzetett ki.

Midőn erről a közönség ezennel értesítették és a vármegyei bizottság tagjai személyes megjelenésre hivatalból tisztelettel felkértek, egyidejűleg köztudomásra hozatik, hogy ez alkalommal a köztanácskozás és elintézés kiválóbb tárgyait, a Dobsina rendezett tanácsú város és Giesinger J. Ph. tescheni ezég között létrejött faeladási ügyben intézett 84026. számú belügyminiszteri rendeletnek, és ugyanazon ügynek tanulmányozására a folyó évi október hó 26—27-ik napjain megtartott őszi rendes vármegyei bizottsági közgyűlésből kiküldött bizottság véleményes előterjesztésének és munkálatának érdemleges tárgyalása, a vármegyei belső közszékek közpénztári és szegényalapi költségvetéseinek s számadásainak megvizsgálása, valamint még a közgyűlés hatánapjáig beérkezhető s halasztást nem tűró sürgős ügyek fogják képezni.

Rimaszombat, 1894. évi október hó 29-én.

Alispán helyett:

Lukács Géza, vm. főjegyző.

Egy miniszteri rendelet.

A ezelszerű reformok napjait éljük. Az újítás szelme ott lebeg a társadalom minden egyes rétege felett, esatára kel az elavult eszmékkel s mindenütt olyan elv kerül ki győztesen, melyre az alkonyra hajló XIX. század rásütötte a maga bélyegét. Hazai népoktatásunk mezején is újabb és újabb reformokkal találkozunk.

E lap hasábjain jó ideje jelent meg egy cikk, a mely a tanítókat jó eleve figyelmezteti a közökt. ügyi miniszter ama rendeletére, miszerint, azokat a tanítókat, a kik törvényes képesítéssel nem bírnak, eltöltik a tanítói pályától. Csak méltányolni tudnám közoktatásügyi kormányunknak eme tervbe vett intézkedését, ha az a jelen viszonyok közt kivihető volna. Azonban először vessük el a magot és csak aztán várjuk az aratást!

Az a nehez. áldástalan körülmény, melybe telekezeti iskoláinkat fontartó egyházaink kerültek, a multak mulasz-

és aztán . . . szinte restellem bevallani, mert talán nem is volt igaz, bennem akkor ébredezni kezdett az a „késő első szerelem”,

„— mely meleget ad egy életre
Még akkor is, ha ezélt tévesztve
Abránd maradna egyedül.”

Már rég elmúlt az az idő mikor vissza szoktunk térni a fővárosba, de én gondolni sem akartam még a költőzködésre, hiszen olyan ragyogó őszi napsugarak törttek meg a esendes Balaton tükreán s olyan poetikus volt a hervadó táj!

De Bébé már türelmetlenkedett, kezdte unni magát s különösen félt attól az időtől, mikor már Loránt sem lesz velünk, mert neki pár nap alatt okvetlenül vissza kellett térni a városba. Hanem ez egyszer talán először az életben, nem Bébé akarta döntött.

És mégis! — egy elkényeztetett gyermek örökre zsarunka marad a mamájának!!

Igazán gyönyörű volt az ősz, olyan nyugodt, olyan esendes, olyan hangulatteljes! Esténként már a kandalló mellé szorított a hideg, de a déli órákban még ragyogó melegen sütött a nap s mi folytathattuk sétánkat a tóparton.

Bébé és Loránt Ceasart, Harmos vizsláját apportiroztatták a vízbe dobott nád után, s szörnyen mulattak a kutya ügyes uszásán, igazán, szinte zavarba hozta hangos nevetésük az ünepélyes őszi esendőt — mi hát ellenkező irányban sétáltunk tovább, folytatva bizalmas beszélgetésünket, mely mindinkább melegebb, sokatmondóbb lett s olyan ismeretlen világot tárt elém. Kertünkbe értünk, s a veranda előtt egyik rózsafán egy elkésett, pompás La France tárta ki illatos szirmait a déli napon.

— Látja, szolt Harmos, ősszel is nyílik rózsá ha napsugara van.

Én felelni akartam, nem tudom már hogyan, nem

ásainak keserű következménye. Népoktatásunk legfőbb öre nem gondolt a jövővel, nem sietett javítani a tanítók anyagi helyzetét addig, míg arra kedvező idő lett volna. Míg a tanítói hivatal sem bizonyos törvény által megszabott előképzettséghez, sem egységes képzéshez kötelem volt, addig volt tanító elég, mert igen sokan akaratok, hivatásuk ellenére, a körülmények kényszerítő hatása alatt is tanítókká lettek; választották azt a pályát, a hol könnyen megtörték őket. Így a tanítói hivatal igen székzer a szellemi szegénység menhelyévé lön. Most azonban már a tanítói hivatal törvény által bizonyos előképzettséghez, képzéshez van kötelem. De éppen e miatt ne esodálkozzunk azon, hogy a 300 forintos minimum nem valami csábító hatást gyakorol ifjainkra. Nem szegényteljes állapot-e az, hogy a szellemi műveltség terjesztésének alapvető munkásai kevesebb díjazásban részesülnek, mint sokan azok közül, kik csak elemi, vagy pár évi középiskolai tanulmányt végeztek?

Nem a dolog természetéből következik-e, hogy ki-ki olyan életpályát választ magának, a melyen a megélhetés feltétele jobban biztosítva van reá nézve? Nagy kár, hogy a népnevelés ügye iránti ideális rajongás költőlyökként eloszlik, a legjobb akarat is megtörik a testi élet fenntartásáért vívott küzdelemben.

Ha most ez a rendelet szigorúan végre lesz hajtva, kérdem, mi lesz a következménye? Az, hogy felekezeti iskoláinknak tetemes része szellemi vezető nélkül marad. Biztosíthatja-e az állam az egyes felekezeti iskolákat fenntartó testületeket arra, hogy kapnak szakképzett tanítót? Ennek ellenkezőjét a jelek esalhatatlanul bizonyítják. — Miért hát e sietség? A felekezeti iskolák szintén a szellemi műveltség terjesztői, legfontosabb tényezői állami érdekeinknek. A tanító hiányt megakasztani bajos dolog lesz, azt megátolni az állam nem fogja még a 400 frtos minimum által sem, pedig — mint látszik — ettől is messze vagyunk még. Ha nem lesz tanító, hová fog fejlődni hazánk népoktatásügye? Az államnak nem lehet célja az, hogy a felekezeti hatóságokat magára hagyja a küzdelemben, hiszen mi reformátusok áldozunk addig, a míg szegénységünk engedi, de anyagi öröket tulhaladó munkát mi s-m végzezhetünk. Felekezeti szűkkeltséggel benőnkent senki sem vádolhat, szívesen utat nyitunk az állam beavatkozásának is, de ez a közel jövőben még bajosan fogja bajainkat orvosolni.

A rendelet még a lelkészeket is eltölti az iskola vezetőségétől. Igaz, hogy a lelkészek szintén nem bírnak tanítói képesséssel, de talán még is csak üdvösebb eredményeket tudnak létrehozni, mint azok, kik napjainkban sok helyen névleg mint iskolatanítók szerepelnek, de ahoz szintén nincs képességük. Ámbár mindögy, akár a lelkészek, akár a képzés nélküli tanítók végzik is az oktatást, mégis csak üdvösebb, mintsem, hogy gyermekeink parlagon, tudatlanul nőjének fel.

Ha majd teljesen javítva lesz a tanítók anyagi helyzetén, ha majd a 600 forintos minimumot a haladó kor szelleme létrehozza: akkor talán e rendelet is keresztül vihető lesz a nélkül, hogy iskoláink vezetők nélkül maradnának.

Ily szempontból mérlegelve a dolgot, bár kívánatosnak, szükségesnek tartanám e rendelet végrehajtását már csak azért is, mert felő, hogy a tanítóság, mint egyetemes erkölcsi testületnek küzdelemmel kivívott társadalmi tekintélye, a tanítói állás méltósága lesz veszélyeztetve az által, ha az iskolák ismét a szellemi szegénység menhelyéivé lesznek; de a jelen viszonyok között azt végrehajtani képtelenségnek tartom. — Sürgettem, sürgetem most is a rendelet végrehajtását, de csak abban az esetben, ha a tanítói pályán elegendő képzett erő lesz; nem most, nem napjainkban, midőn parányi remény sines arra, hogy az elmozdított, képzéssel nem bíró tanítók helyét szakképzett, hivatott munkások váltják fel. Különböen e rendelet végrehajtása csak megvívja az államot arról, hogy 300 forintos javadalmazás mellett a nevelés terén soha sem lesz elegendő szakmunkás. — Bizony, bizony szomorú jele az időnek, hogy e minimumot éppen azok szavazták meg, kiknek ez összeg néha egy estére is kevés; de nem gondolták meg, hogy a tanítónak ez egy egész évi fizetése leendő, melyből élni, ruházkodni kell magának s a legtöbb esetben számos tagból álló családjának is.

Első lépés a 600 forintos minimum életbeléptetése, aztán egy évtized múlva lehet, sőt kell is ezt a rende-

tudom már mit? — de abban a pillanatban mint egy kis szelvény rohant hozzám Bébé, nyakamba vetette magát s boldog nevetéssel mondá:

Mama, mama, Loránt szeret engem, megmondta, megkért, ugy-e hozzá adsz feleségül?

Hogyan, feleségül? a kis Bébé! Ez a gyerek! Lehetséges? S most vettem észre először, hogy Bébé nagy leány, hogy Loránt férfi, s hogy én maholnap nagymama lehetek.

Önkéntelenül felnevettem! hogy ezek a gyerekek így megréfkáltak! Az övök a tavasz, a szerelem, a boldogság, minden.

— Oh édes barátom, ősszel még sem nyílnak rózsák! És csakugyan az az egy is lehullott, míhelyt hozzáért Bébé, hogy leszakítsa völégényének.

És ettől a perctől fogva vége volt az én ábrándomnak. Bébé boldogságába beleegyeztem s rögtön megtettük mi készülleteinket, hogy Loránttal együtt térjünk haza Pestre. — Ezt most már nemcsak Bébé, de én is akartam. — Harmos Sándor ugy látszik megértette a helyzetet s többé nem kereste társaságomat, utoljára a vasutnál láttam.

Barátságosan elbucszunk s én kifogyhatatlan voltam gyermekeim jövőendő életéről szóló terveimről beszélni előtte s igazán minden kaczerködés nélkül emlegettem, hogy maholnap anyós s talán nemsokára nagymama is leszek.

Csak egyszer tört ki belőlem a sohajtás, kinézve a váróterem ablakán a komor szürke novemberi tájra.

„Egy élet elmúlt és most este van.”

Este van, de ezt az estét bevilágítja az én kis Bébém boldogsága, s be fogja aranyozni az a parányi kis jószág, kinek ezek a liliputi portékák készülnek s ki majd azt gagyogja nekem: „Nagymama.”

letet a maga szigorúságában végrehajtani. Míg e lépés meg nem történik, addig ne álmodzozunk s ne erőszakoljunk keresztül olyan rendeletet, mely egyenesen utját vághatja a kulturális haladásnak! Szombathy László.

Megyei közgyűlés.

Október 26—27.

Gömörvármegye törvényhatósága fenti napokon tartotta városunkban *Hámos* László főispán elnöklété alatt évnegyedes közgyűlést, melyen a megyebizottsági tagok szokatlannul nagy számban jelentek meg. Ott voltak: gróf Serényi Béla főrendiházi tag, Bornemisza István, Kubinyi Géza, Szentiványi Árpád, Fáy Gyula, Putnoky Mór országgyűlési képviselő, Kubinyi Aladár kir. törvényszéki elnök, Sárközy Gyula, Farkas Ábrahám, Szentmiklóssy István, Samarjay János, Máriássy Andor, Molnár József, Mihálik Dezső és többen városunk és vármegyénk előkelői közül, kik osztatlan figyelemmel és élénk érdeklődéssel vettek részt a közgyűlés tárgyalásában.

A közgyűlést *Hámos* László főispán üdvözlő szavakkal nyitotta meg, mely után *Lukács* Géza megyei főjegyző felolvasta az alispán megvédés jelentését, mely szerint az elmúlt negyedben a vármegyei közigazgatás rendes menetét misem zavarta, a megyei tiszti-kar egyes fogyelemi vizsgálat tárgyává tett eseteket kivéve — törvényszerint — kötelezettségének megfelelni igyekezett. A megválasztott Szentiványi Géza megyei alpenztárnok állásáról leköszönt, állására a főispán Horváth Lászlót helyettesítette. Török Gyula megyei aljegyző szintén leköszönt. — Az összes befizetendő utadó a folyó évben 132.180 forint 67 kr., ebből töröltetett 4772 frt 62 kr., így helyesbített tartozás 127.408 frt 05 kr., erre befizetett 71.270 frt 82 kr.; hátralék 56.137 frt 23 kr. — A személy- és vagyonbiztonság e negyed alatt nagyobb mérvben meg nem szavaztatott. — A közegészségi állapot, a menyiben a vörheny és dyphtheritisz sok helyen járványszerűleg lépett fel, kedvezőnek nem mondható. — A vármegyei összes pénztárak és alapok kezelése megvizsgáltatott, azok teljesen rendben, hiány nélkül találtak.

Olvasztatott ezután a Török Gyula aljegyző lemondását bejelentő levél, mely az áll. vál. indítványához képest tudomásul vétetett, hivatali működéséért elismerését fejezte ki a közgyűlés s állásának választás utján való betöltéséig elnöklő főispán helyettesül *Dószeghy* Zsigmond tiszteletbeli aljegyzőt nevezte ki

Hámos László főispán bejelenti, hogy az alispánnal együtt Balassa-Gyarmaton Ó Felsőgénélt tisztelettel, s a vármegye közönségének hódolatát tolmácsolta. Ezt Ó Felsőgénélt fogadta, s a megye közönségének üdvözlését küldte. A lelkes éljenzéssel tudomásul vett bejelentés után indítványozza, hogy a megye fejezze ki felirat utján a Vilmos főherczeg halála felett érzett részvétét. A közgyűlés hozzájárulása után a közgyűlés a megyei alpenztárnoki állásra egyedül pályázó és kandidált *Horváth* László helyettes alpenztárnokot egyhangulag megválasztotta, ki a hivatali esküt nyomban letette.

A megye jövő évi költségvetését a közgyűlés elfogadta, s a *Kubinyi* Géza és *Bornemisza* László alispán felszólalása után hozzájárult a közgyűlés előbbi azon indítványához, hogy a megyeházán egy hajdu — illetve portás — állás rendszeresíttessék 400 frt fizetéssel, ki a feleket utbaigazítsa; indoklásában az indítványozó élesen kikelt és nagyon helyesen ítélte el azt az eljárást, hogy a hajduk magánszolgálatok teljesítésére használtatnak fel.

A kórházi bizottság jelentésének tudomásul vétele után a jövő évre kivetendő potadokról szóló jelentés tárgyalatott. A *Szentiványi* Árpád és *Máriássy* Andor felszólalása után hozzájárult a közgyűlés az állandó választmány és a megyei főpenztárnok javaslatahoz, mely szerint az országos gyógyalap-pótadoja 2%, a katona beszállásos pótado 2%, s a milleniumi ünnepélyek költségének fedezésére a pótado 2%, a megyei közutakra nézve az utadó jövő évre 8%-ban állapítottat meg. A kézi napszám 1 frt 50 kr., az igás napszám 3 frt 50., lesz. Ezt azzal fogadták el a *Bornemisza* László felszólalása folytán, hogy ratkó nandrás-jolsvai utra 2 utiőr rendeltek ki, a pelsőczliczei és a polomi uton egy utiőr hagyassék meg.

Ezután került tárgyalásra a belügyminiszteri rendelet, mely a közigazgatási járások székhelyeinek a járásbírói székhelyekkel megegyező megállapítását erélyes hangon sürgeti. Tehát, hogy a nyustyai, jolsvai és feledí szolgabírói székhelyei Rimaszombatba, Nagyöröczére és Rimaszécsre helyeztessenek át. A tervezet elkészítésére kiküldött nagy bizottság 23-án Bornemisza alispán elnöklété alatt tartott ülésének határozata szerint a status quo fentartását ajánlja, ha azonban ez kivethető nem volna, javasolja azt, hogy Nyustyáról a szolgabírói központi szolgabírói székelyen ezimen Rimaszombatba helyeztessék át s Tiszoloz szolgabírói székhelyével egy 6-ik járás létesíttessék, továbbá a főlzolgabírák mellé egy egy szolgabírói állás rendszeresíttessék. Ezek a kedélyek nagyobb megzavarása nélkül kivethető volna. A kisebb bizottság azonban nem járult ahhoz, hogy Tiszoloz szolgabírói székhely legyen, mert a politikai és közérdek szerinte inkább Nyustya mellett szól. Az állandó választmány a nagy bizottság javaslatát fogadta el s ajánlja a közgyűlésnek is. A fontos és érdekes tárgy nagy vitát keltett, melyben elsőként Kubinyi Géza vett részt, ki az állandó választmány javaslatát pártolja azért is, mert Tiszolozon szükséges a szolgabírói székhely, hogy a pánszláv agitációt mindjárt fészékben nyomja el erélyes intézkedésekkel.

Gróf *Serényi* Béla inkább a járásokat kívánja szaporítani kevesebb személyzettel, mint a szolgabírói székhelyeket több személyzettel. Pártolja a statusquot, de felirat intézését indítványozza, mely szerint a közigazgatási járások számának legalább hárommal való szaporítását kérelmezze a közgyűlés.

Máriássy Andor nem fogadja el a 6-ik járást. Szerinte a járások nagysága folytán sem a közönség érdekei nincsenek kielégítve, a közigazgatás kívánalmait azzal sem látja kielégítve, s a létező bajok orvoslását nem várja attól, ha a szolgabírói járások székhelyei a járásbírói székhelyeivel azonosíttatnak. Indítványozza, hogy intézessék felirat a miniszterhez, a melyben a statusquo fentartása, esetleg az kérelmeztessek, hogy a rendezkedést tartsa függőben a miniszter addig, míg a közigazgatási tekinteteket figyelembe véve egy 20 tagu bizottság ké-

szítsen új tervezetet s a jövő évi első közgyűlésen tegye meg javaslatát.

Kubinyi Géza újabb felszólalása után *Szentiványi* Árpád összehasonlításokat tesz több megye járásai között s kimutatja, hogy Nyitramegye alig 500 kilométerrel nagyobb, mint Gömörmegye, s mégis 12 szolgabírói van. Elfogadja az állandó választmány javaslatát, melyhez *Marton* János is hozzájárul s határozottan ragaszkodik ahhoz, hogy a 6-ik járás szolgabírói székhelye — a városgyejen-foltja — Tiszoloz legyen.

Bornemisza alispán a közigazgatás érdekének szempontjából helyesli a Máriássy indítványát, mert a megye jó adminisztrációja legalább 8 járást kíván; a részleges felosztás azonban nem tartja észszerűnek, mert a kedélyek is felzúgattatnának, azért óhajtja a békés jelent fenntartani s hozzájárul az áll. vál. javaslatához, melyet a Farkas Ábrahám felszólalása után a közgyűlés többsége el is fogadott.

A közgyűlést követő délután a főispán, alispán, megyei főorvos, a polgármesterek és városi tanácsosok, továbbá Szabó Károly városi orvos a városháza udvarán több megyebizottsági tag jelenlétében megtekintették a versenyre kiállított gőzfertőtlenítő gépeket. *Tarnóczy* budapesti gépgyáros és az első magyar fém- és lámpa-gyár néhány gépe mutattatott be, a Walsler Ferencz-féle gépek nem érkeztek meg. — A kísérletet a gépek képviselői a szakértők ellenőrzése mellett ejtették meg, s a Tarnóczy-féle gépből a fertőtlenítés végett behelyezett nagy pokrócz 23 percznyi időtartam s 103°-os hő behatása után teljesen szárazon vétetett ki. — A lámpa-gyár gépei kisebb szabásúak, de jelentékenyen olcsóbbak és falusi használatra egészen megfelelők.

A közgyűlés második napján a belügyminiszter rendelete olvastatott fel, melylyel a milleniumi ünnepélyekre megállapított 2%-os pótado kivételét helyben hagyja, majd tárgyalásra került a nevezetes *Dobsina* ügy, melyet élénk érdeklődéssel vártak a jelenvoltak.

A belügyminiszter legutóbbi rendeletében elmondja *Dobsinának* a *Glesinger* tescheni céggel kötött faeladási ügye történetét, s hogy az ügyletből lemaradt Grünmann budapesti fakereskedő beadványát 3 hónappal később tárgyalta, mint kellett volna, s hogy a felebbezést négy hónapig fel nem terjesztették. Konstatalja tehát, hogy az eladásnál az árverési feltételek be nem tartattak; új árverés kitűzése mellőztetett, az eladásnál követett helytelen eljárás miatt *Dobsina* megkárosodott; a vállalkozóval újabb szerződés kötöttet kevesebb összegért, mint a mennyi fa átadatott; a megye hivatalos eljárása késleltette az ügy lebonyolítását; hibás és korai volt a fegyelemi vizsgálat elrendelése, helytelen a kivételnél fogantatba vett eljárás. De nemcsak a vármegye részéről történtek mulasztások, hanem *Dobsina* város és közegei a törvénytelenségek egész sorozatát követte el. Elrendeli mindezek alapján a belügyminiszter, hogy a vármegye és város törvénytelen eljárása megvizsgáltassék, a bünösök ellen fegyelemi eljárás indíttassék, a vállalkozóval a szerződés semmisíttessék meg és új árverés hirdettesék. Az okozott kár a vármegye és város vétkes közegei által megtérítendő.

Ezeket tartalmazza lényegében a belügyminiszteri rendelet, mely nem kis fokozan kedvetlenítette el a közgyűlés tagjait.

Az állandó választmány javaslata értelmében az ügy megvizsgálására egy nagy bizottság küldendő ki, mely az állandó választmányának november elején tartandó rendkívüli ülésére jelentést adjon be s az egész ügy rendkívüli közgyűlésen volna tárgyalandó.

Az ügyhöz *Dobsina* képviselőtől *Sárközy* Miksa szóló elsőnek, s most kívánja tárgyalatni azt, már csak azért is, mert romlandó tárgyról — fáról — van szó. *Kubinyi* Géza szerint most már nem tisztán a *Dobsina* ügye ez, mert a leiratban a vármegye köztisztviselői is vádolotnak. Jól megfontolandónak és megvizsgálandónak véli tehát s ajánlja az áll. vál. javaslatát. Ezután *Kubinyi* Aladár szólalt fel, ki annak idején indítványozta, hogy ne hagyassék helyben a szerződés, de nem hallgattak reá; s így, most a belügyminiszter a szerződést megsemmisíti; vizsgálatot rendel el. Szó van emberek és város becsléteiről, kívánja, hogy — miután tényleg fordultak elő lényeges mulasztások és formahibák — a bünösök kiméletlenül büntetessenek meg, de viszont a méltatlanul meghuzoltaknak elégtétel nyujtassék. A vármegye írjon fel a miniszterhez, vagy az országgyűléshez, s informálja helyesen az ügyben. Nem fogadja el az áll. vál. javaslatát, *Dobsina* közérdekét véve tekintetbe, s indokolva azzal, hogy már sok fa elhordatott, 60 hold levágatott, s a becslés szerint az erdőben nincs annyi fa amennyi a szerződésben foglaltatik, indítványozza: intéztessek felterjesztés a miniszterhez, hogy most már hagyja jóvá a szerződést. A fegyelemi eljárás, nézete szerint, elrendelendő mindazok ellen, kik *Dobsinán* és a központban mulasztást követtek el, a kár megtérítésének módozatai aztán a fegyelemi eljárás folyamán állapíttatnának meg.

Bornemisza alispán volt a következő szónok. Már megválasztásakor főczélul tűzte maga elé, hogy a megye adminisztrációját ugy vezesse, hogy az teljesen kifogástalan és lelkiismeretes legyen. Vád azt eddig nem érthette, bünt palástolni nem akar, s kívánja a fegyelemi eljárás legszigorubb fogantatba vételét a mulasztást elkövetett közg ellen. A miniszteri leirat azt alispán ellen az, hogy a Grünmann július 5-én beadott panaszát 15-én a közgyűlésen nem tárgyalta; kimutatja ezzel szemben az alispán, hogy az erdővágásra vonatkozó határozatát, a Grünmann beadványa sem oly fontos, sem oly sürgős nem volt, hogy rendkívüli közgyűlés egybehívása szükséges lett volna s így eskis októberben volt tárgyalható. Hogy a jegyzőkönyv 2 hónap múlva, a felebbezés négy hónap múlva terjesztetett fel a miniszterhez e büntetendő, s bünhódjék érte a ki a mulasztást elkövette. Három szempontból tartja az egész ügyet megítélendőnek: 1-ör *Dobsina* város *Glesingerrel* kötött szerződése, melyet a közgyűlés 1893. októberében jóváhagyott. 2-ör *Dobsina* által szabályellenesen eszközölt átadása az ügylet tárgyat képező fának. 3-ör Ennek folyamánya a város által *Glesingerrel* kötött s a közgyűlés által jóváhagyott egyezség. Az elsőnél a miniszter törvényellenesen járt el, mert a megye közgyűlésén hozott a szerződést jóváhagyó, határozat ellen törvény szerint eskis az illető községbelinek volt joga fellebbezni, miután községi vagyon adatott el; helytelen és törvényellenes volt tehát a felebbezés elfogadása; valamint az is, hogy a beadvány véleményezés vé-

gett nem küldetett le a vármegyéhez. Törvény szerint továbbá, ha a községi vagyon eladása ellen a miniszter negyven napig nem nyilatkozik, az hallgatóságos beleegyezésnek tekintendő, s az ügyet végrehajtható. A belügyminiszter csak október 8-iki határozattal intézte el az ügyet, melyre a megye márczius 17-én küldött felvilágosító jelentést. A miniszter e mulasztásai következtében tehát az ügy csupán polgári per útján intézhető el, s a megye közgyűlésének 1893. október 27-én hozott jóváhagyó határozata fenntartandó. 2-or. Tény, hogy Dobsina törvényellenesen járt el, mikor a gyűlés határozatának praesjudicálva, a hit átadta. Ez irányban tehát a vizsgálat föltétlenül elrendelendő. 3. Az újabb 25000 frtos egységesség megsemmisítési joga van a miniszternek; ezt elismeri, de panaszkodik, hogy az erdő 7 hónapig zár alatt tartatott, s a miniszter a sürgető kérések és táviratok dacára sem intézte el a dolgot. Előterjesztése az intézkedésekre nézve az, hogy az ügy egy nagy bizottsághoz utasítsák, mely a vizsgálatot ejtse meg, s a nov. 5-én tartandó áll. vál. ülésén hozandó határozattal együtt ennek jelentése 6-án rendkívüli közgyűlésen tárgyalassék. Az ügy teljes képét nyújtó s hatóságos felszólalás után *Kubinyi Géza* lelkes beszédében védelmébe vette a belügyminiszter eljárását. Dobsina város — ugymond — ezen ügyleténél semmiféle szabály vagy törvény még csak figyelembe véve sem volt, annál kevésbé megtartva. Konstatálja, hogy a kérdéses fa resignatiojánál 50% különbség van, s az alispán és a t. főügyész a vizsgálatnál kijelentették, hogy szerintük az ügy egyes részei itt nem fejelem, hanem fenytő vizsgálat alá tartozik. Ily esetben a miniszternek joga volt hatáskörét túllépni s így nem járt el törvényellenesen.

Itt a bünyfenytés útjára terelendő törvényellenességek egész halmaza van, melynek vizsgálata sok gondot igényel.

Szentiványi Árpád és *Marton János* beszédekben azt hangsúlyozták, nehogy az ügy nagy óvatosságot igényel, s vigyázni kell, hogy ártatlanok szenvedjenek, s a főbűnös megtorlatlanul meneküljön.

A már-már elkecsereedett hangu vita befejezése után elnöklő főispán szavazás alá boesátotta a kérdést, s a többség hozzájárult az állandó választmány javaslatához. E szerint Török Bálint elnökle alatt Szentiványi Árpád, Fáy Barna, Molnár József, Scholcz Miksa, Lukács Géza és Institőrész Endre tagokból álló bizottság küldetett ki az ügy megvizsgálására és jelentés-tételre. Több kisebb jelentőségű ügy elintézése után a közgyűlés az elnöklő főispán lelkes éltetése közben ért véget.

Elismerés az érdemnek.

A nemzetiségek által lakott területeken működő néptanítók munkája kettős feladat nehézségeivel van összekötve. Általános neveléstanítási ezélok mellett ugyanis fontos nemzeti missió teljesítése is kell, hogy feladatát képezze az idegen ajku lakosok között működő tanítóknak. A magyar állameszme s ezzel kapcsolatban hazai nyelvünk ismeretének terjesztése a néptanító működési körét jelentékenyen kitágítja.

E kettős munka, továbbá a magyarosodás terén felszínre került törekvések fontosságában, sok esetben pedig azoknak kényes természetben rejlt nehézségekkel való szakadatlan küzdelem kétségkívül nagy mértékben veszi igénybe a nemzetiségek által lakott területeken működő tanítók ügybuzgalmatát s tevékenységét.

Ezzel azonban a legkevésbé sincs szándékunkban a magyarság lakta területeken alkalmazott tanítók működésének értékét alább szállítani. Ők a magok körében csak úgy terjesztői a felvilágosodás eszméinek mint amazok, azzal a különbséggel, hogy míg ők békés uton saját véreiknek hirdetik a neveléstanítást evangéliumát, addig amazok ezen felül még a magyar állameszme terjesztésének missiószerű munkáját teljesítik idegen ajku polgártársaink között.

Hogy a magyar nyelvhatár fokozatos kiterjesztésének nemzeti nagy munkája a különféle nemzetiségek által lakott területeken népkölkai törvényünk megalkotása óta állandóan folyamatban van, azt részint a hírlapokból, részint pedig saját tapasztalataink alapján mindnyájan jól tudjuk. — Azt is tudjuk jól, hogy e honfoglaló munkát zajtalanul bár, de évről-évre fokozottabb eredménnyel néptanítóink teljesítik, úgy, hogy e téren már most is lépten-nyomon a számottevő eredmények világos jeleivel találkozunk.

Városaink tulnyomó része már teljesen megmagyarosodott, kis- és nagyközségeink pedig tömegesen fogadják el a magyar állameszmet vezérszövevényekül az élet szövevényes utain. — A nemzetiségi viszonyok ily kedvező alakulása közepette figyelmiünk önkénytelenül is a nemzet ama napszamosai felé irányul, kik hazafias tevékenységökkel a haza különféle nemzetiségű polgárainak egységes nemzettestté való tömörülését a megvalósulás stáliuma felé vezetik. — Oly fontos szolgálatot teljesítenek, hogy méltán megérdemlik a nemzet osztatlan elismerését és haláját.

Azonban mégis mit tapasztalunk? Azt, hogy az állam a tanítók érdemeinek elismeréséül (?) oly fizetést biztosított részükre a törvényhozás útján a legutóbb, mely a megélhetés legelemibb feltételeinek sem felel meg. — A törvényhozás valóban csekély figyelmet tanusított a tanítók közhasznu tevékenysége iránt akkor, midőn ezen fizetési minimumot törvénybe iktatta. — Az éhezés és nélkülözés, melynek eddig is osztályosai voltak tanítóink közül számosan, a 300 frtnyi minimummal szentesítést nyert.

Erősen hisszük azonban, hogy ezen viszás állapot, mely népoktatásügyünk korszerű kifejtésének séhogy sem válik előnyére, már nem sokára gyökeres reformon megy keresztül, s úgy a társadalom mint az állam egymással versenyre kelve, fog sietni a nemzet munkáival szemben fennálló s még a régi időből származó tartozásait leróni. Az előjelék már is mutatják, hogy ezen fordulópont ideje közeledik.

Az állam ugyanis e tekintetben szintén már a eseklvés terére lépett s a magyarosodás terén kintnt tanítók jutalmazását néhány év óta gyakorlatba vette. A társadalom figyelmét pedig osztatlanul a népkölkai szerény falai felé irányul, honnan egy jóttevő sugárzó fény árad ki, melynek éltető melege a nemzeti törekvések penész-gombákkal teleített levegőjétől félrevezetett emberek sziveiben a hazaszeretet soha ki nem alvó lángját gyújtja meg.

Megyénk tanítósaága töm sorokban diadalmas küzdelmet folytat azokért az elvekkért, melyek a magyarosodás s a magyar állameszme hódító terjedésében nyerne, magasztos s méltó kifejezést. — Azonban ezen hazafias tevékenységnek a méltánylása megyénkben sem szokott valami fölttöte imponzas módon nyilvánulni. — Nehány tanítónak a megjutalmazásából áll az egész ünnepeles buzdító aktus, míg a magyarságért küzdő tanítók zöme egyedül a jól végzett munka édes tudatában keres és talál megnyugvást. — Az intéző köröknél meg van ugyan a jóakarát e tekintetben is, a mi újabban azzal is nyilvánult, hogy a nemzeti alap gyarapítása a 2%-os kulturaadóból befolyó összeg terhére tervbe vétették.

Itt közöljük egyébként buzdításul azon tanítók rövid névsorát, kik ez idén a megyei nemzeti alap és a Fáy Gusztáv-féle alapítvány esedékes kamataiból jutalomban részesítették:

Száznégyszor forintra a Fáy Gusztáv-féle alapból jutalmaztatott *Svechla Lajos* klenőzi társulati tanító, 50—50 forintra *Laffeurs Ede* tiszolzi róm. kath. és *Nagy Lajos* nagyvörzei ág. ev. tanítók; 40—40 forintra *Bartal Gusztáv* pelsűez-ardói ág. ev. és *Jaczkó János* kezegei ág. ev. tanítók; 30—30 forintra *Jókóvi Emil* kokovai róm. kath. és *Dobisz Károly* göcsi ág. ev. tanítók, s végül 20—20 forintra *Benyo János* m.-hosszuréti róm. kath. és *Pazár Gusztáv* kövi-i ág. ev. tanítók.

Ezen jutalmak kiosztásával a nemzeti alap folyó évi jövedelme teljesen kimerítetett. — Ennek tulajdonítható, hogy kintntő tanítóink közül számosan a jutalmak felosztásánál figyelembe nem vétettek. — Valószínű azonban, hogy már a jövő évi jutalmazásoknál a sor az ez idén mellőzött tanítókra kerül.

Egy monografia.

Mutatványokat is közöltünk a néhai Balogh Béla által megírt „Putnok város monografiájából”, s mindig ohajtottuk, hogy e jeles mű megjelenhessék nyomtatásban is. Most úgy látszik, ez ohajunk teljesítésén fáradozik a megyénkbeli ref. lelkészség egy kiküldött bizottsága, melytől a következő lelkes felhívást vettük:

„A millenium közege becsületbeli kötelességévé teszi a megyéknek és történeti multtal bíró városoknak, hogy a lefolyt ezredév rájuk vonatkozó történeti anyagát avatott kezét által feldolgoztassák s a mult idők képét a jelenkor gyermekei előtt teljes világításba helyezték. Nem csupán a jövőre felhasználható tanulságok teszik kívánatossá a történeti emlékek felkutatását, hanem egyuttal az édes hazaföld szeretete is, amely táplálékának jelentékeny részét éppen a mult idők eseményeinek kuforrásából veszi.

Határozott mulasztás volna már ily körülmények között azon kész monographikus művek rejtgetése, melyket egyes hivatott egyének hosszú évek hangyaszorgalmával összegyűjtögettek és feldolgoztak.

Ilyen hazafiai kötelességet vél a gömöri evagélikus reformatus egyházmegye felkészi értekezlete is teljesíteni, midőn egyik elhunyt kiváló tagtársa, néhai Almási Balogh Béla, volt putnoki lelkész, kéziratos hátrahagyott terjedelmes művét: „Putnok város multja s újabb kora 1881.” című monographikus munkáját, a boldogult író nagy-lelkű özvegye engedelmé és megbízásából kinyomatja s a nagy közönség használatába bocsátani kívánja.

A 277 negyedréte oldalból álló munka két részre van osztva, melynek elseje Putnok régi történetét ismereti 1848-ig kilenc szakaszban és egy függelékben; második része pedig 1848-tól 1881-ig terjed s öt szakaszban adja elő a város történetének monographikus leírását; végül két mellékletben tünteti fel Putnok helyrajzi állapotát 1820. és 1841-ik évekből.

A mű belbesét illetőleg, mi a magunk részéről tartozkodunk hangzatos dicséretektől, mivel azonban a kiadásra szánt mű már átment a történelmi tarsulat rostáján is, csupán arra szoritkozunk, hogy a bírálók egyik kiváló jelesének adjuk át a szót, a ki így nyilatkozik: „kétségtelen, hogy e műnek hiányai mellett megelző előnyei is vannak.” „Az egész dolgozat melegen érző lélekrel, világos fejről és írói hivatottságról tanuskodik. Mindenesetre sajnálni lehet, hogy írója életében komolyan nem foglalkozott a kiadás gondolatával.”

Azt hisszük, hogy e szakértő egyéntől származó pár sor elég ajánló levél a mű belbesé mellett, s elég biztosíték arra, hogy azt jó lélekkel ajánlhassuk a t. közönség nagybecsű pártfogásába.

Midőn a putnoki népbank és egyesek részben hozzájárultak a nyomtatási költségek fedezéséhez, a lelkészi értekezlet azon szerencsés helyzetben van, hogy a jeles művet felette jutányos áron boesáthatja piacra, s egy-egy példány előfizetési árát csak 1 o. é. forintban, illetőleg két koronában szabja meg.

Midőn a lelkészi értekezlet Putnok monographiáját a nagyérdemű közönség meleg pártfogásába ajánlja, egyuttal tisztelettel tudatja, hogy az előfizetési pénzek, illetve megrendelések Csa b a y Pál lelkész, értekezleti elnökhöz intézendők folyó évi december végéig, kinek lakhelye A.-Balog, (Gömörmege), s ki a megrendelendő példányokat február hóban fogja t. előfizetőknek megküldeni. Gyűjtők 10 megrendelt példány után egy tiszteletpéldányt kapnak.

Kelt A.-Balogon, (Gömörmege) 1894. október 1-én.

Az értekezlet megbízásából:

Ruszkay Gyula, *Csabay Pál,*
lelkész, értekezleti elnök.

Hirek és vegyesek.

A temetők ünnepe. Ma — november első napja — az elsratott, meggyászolt, elköltözött kedveseink napja. Az emberek sokasága e napon kizarándokol a porladozó tetemek sirbalmi közé s áhitatban, imában és hulló könyvekben keres enyhülést az emlékezés által elkinzött szívek fájdalmaira. A kegyelet behinti virággal, koszorúkkal a sötét halmokat, melyek között pislogó gyertyák, mécses fénye gyuladozik ki, jelöl a soha ki nem alvó szeretetteljes emlékezésnek. Vallásos lelkű néptömegek ajtatos zsolozsmák éneklése közben vonulnak ki és lelkeink

mélyén bizonnal megrezdül egy hur, melyen a fájdalom, a nem pótolható vesztesség fölött érzett keserv dal-lamai zokognak fel. Ez a nap a temetők ünnepe. Mint az egyes embernek, úgy a közeletnek is vannak halottjai. A kegyeletes emlékezés áhitatos zsolozsmáival keresük fel mi is elhunyt jeleseink sirját, melytől a szellemi és erkölcsi erő szent hagyományai világitanak felénk. Ápoljuk a közeletben az elmult nagyok emlékeit és kövessük az ő dicső példáikat; így a halottak napja, a temetők ünnepe magasztos jelentőségének hódolunk és a közügy érdekeinek leszünk önzetlen, tiszta szándéku előmozdítói. Az örök álmot alvók tulvilági békeje felett pedig a hálás utókor élő kegyelete viraszszon ébren.

Előleptetes. A novemberi előleptetések a mi tüzer-ségünket nem igen zavarták meg. Csupán két — az ezredhez tartozó — tiszthelyettes: *Sch w a r a t* és *H a l i m a n n t* léptette elő ő Felsőge hadnagygyá. — A honvélségnél *B o d r o g k ö z y* Árnád Lajos hadnagy főhadnagygyá lett.

Az ujonczok esküje. Mint lapunk mult számában jeleztük a 17. tüzezerredhez bevonult ujonczok az ünnepeles esküt a Huszár-téren ma — esütörtökön — dél-élt 10 órakor fogják letenni a teljes díszben kivonult tisztakar és az ezredparancsnok jelenlétében. Az esküt német, magyar és tót nyelven mondják *Lössl-Scheuch Ottó*, *Bauer József* főhadnagyok és *Németh* hadnagy fogják előolvasni.

Káldy Gyula hangversenye. A magyar zeneegyesület alelnökének vállalkozását, mely zenetörténeti szempontból igen érdekes, a szombat esti hangverseny alkalmával anyagi tekintetben nem követ e oly fényes siker, mint a mult albalommal, midőn művész személyzetével a régi kurucz dalokat zsufolt ház előtt mutatta be. Ezuttal az utolsó török háboru s főleg az 1809-iki insurrectio idejébe eső hazafias és barezi dalok voltak a műsoron, melyeknek meghallgatására kevés számu intelligens közönség gyűlt össze a Rózsa nagytermébe. Ugy vannak sokan e zenetörténeti emlékekkel, mint a régi irodalomtörténeti maradványokkal: a tudomány szempontjából érdekeseknek s tanulmányozásra méltóknak találják, de a modern élvezetekhez szokott lélek nem szivesen borong a multon, inkább könnyű szórakozásra vágyik, mely felderíti s egy pillanatra elfeledtetli az élet mindennapi küzdelmeit. E tekintetben Káldy vállalkozásának méltánylását nem is várhatta a nagy tömegetől, hanem inkább azoktól a „kevesektől”, kik őt megértették, s kik a mult emlékeit, ha még oly jelentéktelenek is, megbecsülik. — De e kevesek közül sem voltak ott mindazok, a kikkel szemben a közvélemény méltán megvárhatja a kulturális mozgalmak iránt való érdeklődést. Mert Káldy és társulata nemcsak régi verbunkus nótákat s rég elfelejtett insurgens dalokat elevenített fel, hanem e genreből néhány oly zeneszerzeményt is, melyek érdekes világot vetnek a mult század zeneművészetére, s melyeket *Kuliflay Izabella* e kiváló képzettségű zongora művésznő előadásában nemcsak füleivel, de szívével is élvezhetné a művelt érzésű közönség. Sajnos, hogy a zongora talán az utolsó nemesi felkelés idejéből való volt. — *Váradi Sándor* nem termett rá annyira a barezi dalok előadására, mint előde (*Veres S.*) de szép, férfias baritonja élvezetet nyújtott. *Pataky Rózsa* esinos jelenség. — *Váradi*val előadott kettősei szépen sikerültek; néhány dalát ismételnie kellett.

Tánczestély Dobsinán. „Tavirat.” (ezim) Dobsinán, 1894. évi november hó 10-én a vendéglő nagytermében az állami polgári fiúiskola segélyző egyesülete javára tartandó zártkörű tánczestélyre tisztelettel meghívja a rendezőség *Erhardt Henrik*, *Hanvai Ede*, *Horváth A. János*, *Zajzon Soma*. Belépti-díj: Személy-jegy 3 korona, család-jegy 6 korona. Kezdeté 8 órakor. Felfűlitzetések köszönettel fogadtatnak és hírlapilag nyugtáztatnak. — Így szól a leleményesen és igen esinosan — tavirat alakjában — kiállított meghívó, mely élénk bizonyosságuál szolgál annak, hogy a rendezőség ugyanesak serényen buzgólkodik a mulatság sikerén. Ezt bizonyára garantirozza az ügyes rendezőség.

Jótekonyczelu műkedvelői előadás. Likéren, 1894. november hó 3-án, szombaton, az „Elelmezési intézet” dísztermében a gyári tiszti casino könyvtára javára adatik: „*Box és Cox*” vígjáték egy felvonásban *Madison Jánostól*. A közreműködő személyek: *Kovács Margit* k. a., *Kishonthy Ákos* és *Füzei Márton* urak. — Ezt megelőzi: „*A bálkirálynő*.” vígjáték egy felvonásban. *Berezik Árpádtól*. — A közreműködő személyek: *Vályi Kálmán*, dr. *Sailer Károlyné* urnő, *Glózer Ilonka* k. a., *Mitske Gusztáv*, *Kishonthy Ákos*, *Porubszky Imre*, *Glózer László*, *Adamszky Géza* és *Füzei Márton* urak. — A két darab között *Kovács Margit* k. a. magánjelenete lesz. — Belépti-díj: Személyenkint 1 forint. — Felfűlitzetések köszönettel fogadtatnak és hírlapilag nyugtáztatnak. — Kezdeté 7 és fél órakor. — Az előadást közcavacora követi, utána táncmulatság.

Ungváry László e z o g l é d i jóhírű gyümölcsfaiskolájának mai számunkban megjelent hírdetését t. olvasóink szíves figyelmébe ajánljuk.

Országos állatvásár Rimaszombatban okt. 25-én. (Városi állatorvos tudósítása.) Habár az esős idő miatt oly kicsiny felhajtás történt, hogy az a megelőző vásári létszámnak alig felét tette ki, mégis nagy átlagban élénk üzleti forgalom nyilvánult. Felhajtott: szarvasmarha 1297, ló 986, juh 2130, sertés 640; összesen 5053 darab állat. Legelőnebb forgalom a szarvasmarha-vásárban mutatkozott, hol a Bécs-Szent-Marxi, pozsonyi, budapesti piacokra, főként a jobb minőségű javított ökrök igen keresettek voltak; némely uradalom és gazdaság pedig részint igás, részint növendék állatokat vásárolt össze. Lóvásárban a csekély létszám dacára is kicsiny forgalom fejlődött ki, mely jobbadán az olesőbb és könnyebb igás lovak körére szoritkozott. Juhok között közepes forgalom nyilvánult, jöllehet a jobb minőségű mustra és ürübirkák csaknem mindnyájan vevőre találtak. Sertésvásárban a makoltatásra alkalmas 1 éves és másfél éves süldők iránt nyilvánult kereslet; hizó-sertés kevés volt. A forgalom élénk jelleget viselt. Az áralakulásokat tekintve, a kínálat és kereslet viszonya nagy befolyást gyakorolt, s a marhavásárban, dacára az általános takarmányhiánynak, némi áremelkedést okozott. Lóvásárban az üzletirányzat lanyha maradt, juhok között a kisebb kínálat folytán is változatlan, sertéseknél pedig némileg esökkenő. — Jegyeztek: uras. igás ökör I. oszt. 320—340 frt, II. oszt. 240—320;

kisbirtokosoknak való 160—240 frt. Három éves tinó 150—170 frt páronkint. Mustra ökrök párja 150—300 frt. Fejős tehenek drbja 45—130 frt. Könnyebb igás lovak 180—360 frt; paraszti kocsis-lovak 80—180 frt páronkint. Jobb minőségű ürü párja 8—10 frt, soványabb 5 frt 50, 7 frt. Egy éves süldők 22—28 frt; másfél évesek 28—32 frt páronkint.

Justh Zsigmondnak, a korán elhunyt kitünő írónak egy érdekes cikket közli az „Ország-Világ” legutóbbi 44-ik száma. — Justh szenttornyai parasztszínházáról emlékezik meg a cikkből, melynek érdekességét csak növeli a Justh által mellé rajzolt szép illusztrációk. Kiváló érdekessége még ennek a számnak Vadnay Károly veterán szepirónk nagy értékű eszegeése: „A társaságban” ezimmel. Ugyanez a szám mutatja be Fejérváry Géza barát és Gromon Bezsó államtitkár jubileumok alkalmából: a sikerült képekhez Paresetich László irt lendületes cikket. „A sarkkörön belül” ezimmel Dénes Tibor ad utirajzot szép képekkel, ugyanez a képben és írásban ismerteti meg az „Ország-Világ” olvasóival a főváros legújabb higienikus intézetét, a Szt. László kórházat. Költeményt E. Kovács Gyula, Sas Ede, B. Virágh Géza tollából olvassunk. A novellisztikai részt Györkönyi Károly képviseli. Eredeti rajzokat Goró Lajostól, Gerhardt Alajosnótól találunk. A divatrovat képeit élénk magyarzó szöveg kíséri. A regényfolytatáson kívül állandó szórakoztatónak ott van a „Világ folytatása”, melyet Adorján Sándor kitünő tolla tesz élvezetessé. Úgyesen összeállított rovatai közül színházi recenziói emelkednek ki, melyek eddig is már feltűnést keltettek. Mint halljuk, az „Ország-Világ” karácsonyra rendkívüli meglepetésben részesíti előfizetőit. Ez a karácsonyi ajándék nem csak a régi előfizetőknek jár ki; megkapja az is a ki most küldi be az előfizetési díjat (negyedévre 2 frt.) az „Ország-Világ” kiadóhivatalába Budepest V.) Hold-utca 7. szám.

Az Athenaeum Kepes irodalomtörténetéből, melyet legjelesebb irodalomtörténet-íróink közreműködésével Beóthy Zsolt szerkeszt, megjelent a 25-ik füzet, három íven az előbbiekhöz hasonló gazdag tartalommal és szép illusztrációkkal. Ebben Ballagi Géze befejezi a mult századi „Felvilágosodás irodalmá”-ról kezdett cikket; a következő cikkekben Badiés Ferencz, a vállalat segédszerkesztője, századvégi „Tudományos irodalmunkat” ismerteti, részletesebben a magyar nyelvű történetírás, s a magyar irodalomtörténet kiválóbb, alapvető munkásairól (Szekér Joakim, Budai-testvérek, Horányi, Wallaszky, Pápai Sámuel stb.) szólna. E korszak befejezését Bayer József „A nemzeti játékszin” küzdelmeit beszéli el 1837-ig, a midőn a nemzeti színházban állandó fedél alá juthatott. — A jelen század második tizedében Széchenyi és Kisfaludy felléptével nyíló új korszakhoz Beóthy Zsolt irt magvas bevezetést: „Széchenyi kora” ezim alatt, melyben a politikai s irodalmi viszonyok kölcsönhatásáról s különösen a Széchenyi befolyásáról szól. Ez után Szász Károly értekezik az akademiái eszme fejlődéséről, majd Akadémiánk keletkezése, megállapítása s első és későbbi szervezéséről. A füzet utolsó cikkében „Gr. Széchenyi István, mint író” ezim alatt Zichy Antal, Széchenyi munkáinak kiadója, kezdi meg tanulmányát, ezáltal a nagy reformátorok még csak ifjúságáról szólna. — A tartalmat ezuttal is gazdag képgyűjtemény teszi érdekesebbé. Külön mellékletül van: Bersenyi Dániel levele Festeich György grófhhoz és az 1859-iki Kazinczy-ünnep; a szövegben pedig: Budai Ézsaiás, Horányi Elek, Wallaszky Pál, Pápai Sámuel, Kántorné, Déryné (birneves színésznők), Felsőbükli Nagy Pál, b. Wesselényi Miklós, gr. Teleki József, Széchenyi Ferencz és István grófok arcképei; a régi Dunaparti Rondella, a kolozsvári és pesti nemzeti színház, az akademia palotájának rajza, Kisfaludy Károly Aurorá-jának arcképei s egyéb kisebb képek vannak. — A nagyfontosságú vállalat már befejezéséhez közelit, ezért ezuttal is felhívjuk rá a művelt közönség figyelmét. A nagy mű mintegy 32 füzetben lesz befejezve s a hátralevő füzetek két heti időközben jelennek meg; füzetenkint 40 krért bármely hazai könyvkereskedésben megrendelhetők.

Dr. KÁRMÁN ZOLTÁN távollétében a szerkesztésért felelős: LÖRINCZY GYÖRGY.

Magán-hirdetések.

Báli selyemszöveteket méterenként 45 król 11 frt 65 krig valamint fekete, fehér és színes selyemszöveteket is méterenként 45 król 11 frt 65 krig — sima, esikozott, kockakozott, mintázott, damaszott stb. minőségben (mintegy 200 különböző fajta és 2000 különböző szín s árnyalatban) postabér és vámmentesen a privátmegrendelők lakására szállit: HENNEBERG G. (es. kir. udvari szállító) selyemgyára ZÜRICHBEN. Mintők postafordultával küldetnek. Svájczba ezimzett levelekre 10 kros és levelezőlaponkra 5 kros bélyeg ragasztandó.

El- vagy bérbeadandó.

A Szikszó város határában, a Kishernád — Bársonyos malomárkon levő egészen ujonnan helyreállított, jó eséssel bíró, 4 kőre, külön kendertörővel berendezett

— vizi malom —

az ahhoz tartozó, különálló kocsiszinnel és istállóval, s mintegy 30 hold szántófölddel azonnal vagy 1895. évi január hó elsejétől kezdve, kedvező feltételek mellett hosszabb időre bérbeadandó. — Felvilágosítást nyújt:

Dr. Brósz László,
ügyvéd (Kassán.)

Eladó birtok.

Harmazon, (Gömörmege) egy tagosított birtok, mely 180. hold szántóföld, rét és legelőből, továbbá hozzá tartozó kényelmes lakás — 8 hold belsőség — és gazdasági épületekből áll, szabad kézből eladó, esetleg bérbe is kiadó. — Értekezhetni ugyanott a tulajdonos özv. Lengyel Lászlóval.

LÖFKOVICS LIPÓT

áruháza

RIMASZOMBAT.

Ajánlja meglepő nagy raktárát

— öszi és téli cikkekben. —

Különösen

nagy választék

női-, leány- és gyermek-

— felöltőkben. —

Meglepő olcsó árak mindennemű cipőkben, kalapokban és fehérneműekben.

Árveresi hirdetményi kivonat.

4778. sz. — A rimaszombati kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a rimabrézói közbirtokosság kérelme folytán, a végrehajtási árverés joghatályával bíró önkéntes árverést, a rimaszombati királyi törvényszék területén lévő Rimabrézói községben fekvő, a rimabrézói 25. számú telekkönyvben foglalt s a rimabrézói közbirtokosság tulajdonát képező 140. 141. helyrajzi számú emeletes korcsmaház és kertre 4000 frt kikiáltási árban; az ugyanezen számú telekjegyzőkönyvben foglalt 142. helyrajzi számú állásra 500 frt kikiáltási árban; s ugyanezen számú telekjegyzőkönyvben foglalt 173. helyrajzi számú kertre 150 frt kikiáltási árban, és pedig mindegyikre külön-külön, a fent megállapított kikiáltási árakon azon hozzáadással elrendelte, hogy a nevezett ingatlanok ezen kikiáltási árakon alól el nem adatnak, és hogy a fent megjelölt ingatlanok eladására határidőül 1895. évi január hó 23-ik napjának d. e. 10 óráját Rimabrézói község házához tűzte ki.

Árverezni szándékozóknak tartoznak az ingatlanok kikiáltási árának 10%-át és pedig a 140—141. helyrajzi számra 400 frtot, a 142. helyrajzi számra 50 frtot; a 173. helyrajzi számra 15 frtot készpénzben vagy az 1881. évi LX. t.-cz. 42. §-ban jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyi miniszteri rendelet 8. §-ában kijelölt ovadékképes értékpapirban a kiküldött kezeihez letenni, avagy az 1881. évi 60. t.-cz. 170. § a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Királyi törvényszék, mint telekkönyvi hatóság.

Rimaszombat, 1894. szeptember 1-én.

3—3

KOLBAY, kir. tvszéki bíró.